JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2005. szeptember 8. [1]

I – Bevezetés

1. Mit foglal magában a befektetési alap kezelésének fogalma? A VAT and Duties Tribunal (London) előzetes döntéshozatali kérelmének ez a központi kérdése. A 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv szerint (a továbbiakban: hatodik irányelv) [2] a befektetési alapok kezelésével összefüggő tevékenységek mentesek a HÉA alól. Az Abbey National's VAT group alapeljárásban érintett befektetési alapjai és társaságai el szeretnék érni, hogy az adómentesség olyan meghatározott szolgáltatásokra is kiterjesztésre kerüljön, amelyeket harmadik személyhez szerveznek ki.

2. Azt kell megvizsgálni, hogy az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1985. december 20-i 85/611/EGK tanácsi irányelvet [3] a HÉÁ-ra vonatkozó rendelkezések értelmezése során mennyiben kell figyelembe venni. A 85/611 irányelv harmonizálja a különböző befektetési alapokra vonatkozó nemzeti előírásokat, és különösen annak meghatározását tartalmazza, hogy mi tekintendő az alap kezelésének.

3. A 85/611 irányelv ezen kívül az ÁÉKBV szerkezetére vonatkozó számos előírást is tartalmaz, amelyek e pénzbefektetési formák feladatai és működési módja megértésének fontos hátteréül szolgálnak. A 85/611 irányelv alapvetően az ÁÉKBV két formáját ismeri. Egyrészről léteznek a különleges befektetési alapok, amelyek a kötelmi jog

1 – Eredeti nyelv: német.

2 – A tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv (HL L 145., 1. o. ; magyar nyelvű különkiadás: 9. fejezet, 1. kötet, 23. o.).

3 – HL L 375., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 139. o., a legutóbb a 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 263. o.) módosította.

alapján jöttek létre, és nincs jogi személyiségük (befektetési alapok). Az Egyesült Királyságban ezek az alapok gyakran *unit trust*[4] jogi formában működnek. Másrészről léteznek befektetési társaságok, amelyeket önálló jogi személyként a társasági jog szabályai szerint alapítottak.

4. Jogi személyiség hiányában a befektetési alapoknak szükségük van egy alapkezelő társaságra, amely az üzleti tevékenységüket végzi. Ezzel szemben a befektetési társaságok jogi személyek, amelyek saját magukat kezelhetik, és nincs feltétlenül szükségük különálló alapkezelő társaságra. Az Egyesült Királyság joga szerint azonban ezeknek a társaságoknak egy engedéllyel rendelkező társasági igazgatóval (Authorised Corporate Director, a továbbiakban: ACD) kell rendelkezniük. Ezt a feladatot általában társaságok végzik, így a befektetési alap szerkezete az alapkezelő társaságéhoz hasonlít.

5. Az alapkezelés legfontosabb feladata a befektetési politika lefektetése, beleértve a konkrét értékpapírok vételére és eladására vonatkozó döntéseket is. Emellett az alapkezelő társaságnak könyvelési és elszámolástechnikai feladatokat is el kell látnia. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem azt a kérdést veti fel, hogy ezek az utóbb megnevezett tevékenységek még valamely befektetési alap vagy befektetési társaság kezeléséhez kapcsolódóan adómentes tevékenységnek tekinthetők-e, ha ezekkel a tevékenységekkel harmadik személyt bíznak meg.

6. Egy további kérdés a letétkezelő tevékenységének besorolására vonatkozik. Mind a befektetési alapok, mind a befektetési társaságok[5] kötelesek eszközeiket harmadik személy részére letéti őrzésbe adni. A *unit trust* esetében a vagyonkezelő (*trustee*) végzi a letétkezelői feladatokat. A gyakorlatban általában bankok működnek letétkezelőként. A letétkezelő bonyolítja le az alapkezelő társaság megbízásait. Ezenkívül különböző ellenőrzési és együttdöntési jogosultsága van. Különösen arra kell figyelnie, hogy az általa kezelt letéthez tartozó befektetési eszközökkel történő tranzakciók szabályszerűen kerüljenek könyvelésre. A letétkezelő tevékenységeire tekintettel is felmerül a kérdés, hogy ennek kapcsán a befektetési alap HÉA-mentes kezeléséről van-e szó.

4 – Ha a következőkben általánosságban van szó befektetési alapokról, akkor ez alatt a *unit trust* formában létrehozott alapokat is érteni kell.

5 – A tőzsdére bevezetett befektetési társaságok esetén e kötelezettség alól bizonyos kivételek vannak.

II – Jogi háttér

A – *A közösségi szabályozás*

7. A hatodik irányelv 13. cikkének B. része alapján

„az általuk meghatározott feltételek mellett a tagállamok mentesítik az adó alól a következőket, annak érdekében, hogy biztosítsák az ilyen mentességek megfelelő és egyértelmű alkalmazását, valamint hogy megakadályozzák az adókijátszásokat, az adókikerüléseket és az esetleges visszaéléseket:

[...]

d) a következő ügyletek:

[...]

3. azon ügyletek, beleértve a közvetítést is, amelyek a betétekre, a folyószámlákra, a fizetésekre, az átutalási forgalomra, a követelésekre, a csekkekre és az egyéb forgatható értékpapírokra vonatkoznak, kivéve a követelésbehajtást és a faktoringot;

[...]

5. azon ügyletek, beleértve a közvetítést is, de kivéve a kezelést és a letéti kezelést [helyesen: de kivéve a letéti őrzést és a kezelést], amelyek részvényekre, gazdasági társaságokban vagy egyesületekben megtestesülő részesedésre, adóskötelezvényekre vagy egyéb értékpapírokra vonatkoznak, a következők kivételével:

– termékek feletti rendelkezési jogot megtestesítő okmányok,

– az 5. cikk (3) bekezdés e szerinti jogok vagy értékpapírok,

6. a tagállamok által meghatározott különleges befektetési alapok kezelése;

[...]"

8. A 85/611 irányelv[6] 1. cikkének (2) és (3) bekezdésében a befektetési alapok a következőképpen kerültek meghatározásra:

„(2) Ezen irányelv alkalmazásában és figyelemmel a 2. cikkre, az alábbiak minősülnek ÁÉKBV-nek:

– amelyek kizárólagos célja a befektetőktől nyilvánosan bevont tőke átruházható értékpapírokba történő befektetése, és amelyek a kockázatmegosztás elvén működnek, és

– amelyek befektetési jegyeiket a tulajdonosok kérésére közvetlenül vagy közvetve eszközeik terhére vásárolják vagy váltják vissza. Amennyiben az ÁÉKBV intézkedést tesz annak biztosítása érdekében, hogy befektetési jegyeinek tőzsdei értéke és nettó eszközértéke ne térjen el jelentősen, ezt a fent említett visszavásárlással vagy visszaváltással egyenértékűnek kell tekinteni.

(3) A fenti társaságok működhetnek mind a kötelmi jog alapján (vagyonkezelő társaság által kezelt közös alapokként), mind a befektetési alapokra vonatkozó jogszabályok alapján (befektetési alapként), mind pedig a társasági jog alapján (befektetési társaságokként) [helyesen: e társaságok működhetnek kötelmi jog alapján (a vagyonkezelő társaság által kezelt befektetési alapként), a *trust*-ra *(unit trust*-ra) vonatkozó jogszabályok alapján, valamint a társasági jog alapján (befektetési társaságokként)].

Ezen irányelv alkalmazásában »közös alapok« [helyesen: »befektetési alapok«] kifejezés a befektetési alapokat [helyesen: »*unit trust*-ot«] is magában foglalja."

9. A 85/611 irányelv 4. cikke szabályozza az ÁÉKBV-k tagállami hatóságok által történő engedélyezésére vonatkozó feltételeket. A rendelkezés (2) bekezdéséből különösen az következik, hogy a kötelmi jogi alapon működő befektetési alapnak alapkezelő társaságot és ettől függetlenül működő letétkezelőt kell kijelölnie. A befektetési társaság esetében csak a letétkezelő követelmény.

10. A 85/611 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének második albekezdése a befektetési alap és a befektetési társaság kezelésének meghatározása tekintetében a feladatoknak a

6 – Az 1. cikk. idevonatkozó szövegét a 2001/108/EK irányelv (HL 2002. L 41., 35. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 4. kötet, 302. o.) állapította meg.

II. mellékletben található nem kimerítő felsorolására hivatkozik, amely a következő [7]:

„Feladatok, amelyek a közös portfóliókezelés alá tartoznak:

– befektetéskezelés [helyesen: portfóliókezelés]

– igazgatás [helyesen: adminisztráció]:

a) jogi és a pénzeszközök kezelésével kapcsolatos számviteli szolgáltatások

b) ügyfélszolgálat

c) értékelés és árképzés (beleértve az adóbevallásokat)

d) jogszerű magatartás ellenőrzése [helyesen: a jogszabályi rendelkezések tiszteletben tartásának ellenőrzése]

e) befektetésijegy-tulajdonosok nyilvántartásának vezetése

f) bevétel felosztása

g) befektetési jegyek kibocsátása és visszaváltása

h) szerződések elszámolása (beleértve a bizonylatok megküldését)

i) nyilvántartás

– marketing."

7 – Az 5. cikk. idevonatkozó szövegét a 2001/107/EK irányelv (HL L 41., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás: 6. fejezet, 4. kötet, 287. o.) állapította meg, amely a hivatkozott II. mellékletet is beiktatta.

11. A 85/611 irányelv 5g. cikke alapján a tagállamok engedélyezhetik az alapkezelő társaságoknak, hogy harmadik személyeket

bízzanak meg azzal, hogy e társaságok nevében végezzék azok egy vagy több tevékenységét, ha bizonyos feltételek teljesülnek. Különösen azt kell biztosítani, hogy a feladatok kiszervezése az alapkezelő társaság felügyeletét ne veszélyeztesse, és hogy a feladatokat szabályszerűen végrehajtsák.

12. A 85/611 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése alapján a befektetési alapok kötelesek eszközeiket egy letétkezelőnek letéti őrzésre átadni. A letétkezelő kötelezettségeit a 7. cikk a (3) bekezdésében az alábbiak szerint részletezi:

„Ezen túlmenően a letétkezelő köteles:

a) meggyőződni arról, hogy a befektetési jegyeknek a befektetési alap nevében vagy az alapkezelő társaság által végrehajtott értékesítése, visszavásárlása, visszaváltása vagy érvénytelenítése a jogszabályokkal és az alap szabályzatával összhangban történik;

b) meggyőződni arról, hogy a befektetési jegyek értékének kiszámítása a jogszabályokkal és az alap szabályzatával összhangban történik;

c) végrehajtani az alapkezelő társaság utasításait, kivéve ha azok ellentétben állnak valamely jogszabállyal vagy az alap szabályzatával;

d) gondoskodni arról, hogy a befektetési alap eszközeit érintő ügyletek során az ellenértéket a szokásos határidőn belül kézhez kapja;

e) meggyőződni arról, hogy a befektetési alap a bevételét a jogszabályokkal és az alap szabályzatával összhangban használja fel."

13. A 85/611 irányelv 9. cikke alapján a letétkezelő a befektetési társaság székhelyének joga szerint felel a felróható kötelezettségszegésért.

14. A befektetési társaság letétkezelője számára a 85/611 irányelv 14. és 16. cikke ír elő hasonló szabályokat, mint a 7. és a 9. cikk.

15. A 85/611 irányelv 10. cikke alapján ugyanaz a társaság nem járhat el egyszerre alapkezelő társaságként és letétkezelőként. Hasonló vonatkozik a 17. cikk szerint a befektetési társaságra és letétkezelőjére.

B – *A nemzeti jog*

16. A hozzáadottérték-adóról szóló, 1994. évi törvény (Value Added Tax Act 1994) 9. melléklete 5. csoportjának 9. és 10. pontja ülteti át a befektetési alapokra és társaságokra vonatkozó, a hatodik irányelvben előírt adómentességet az Egyesült Királyságban. A jogszabály az „authorised unit trusts"-ra (engedélyezett befektetési alapokra) vagy a „trust based schemes"-re (befektetési alapokra, 9. pont), valamint az Open-Ended Investment Companiesre (nyílt végű befektetési társaságokra, a továbbiakban: OEIC, befektetési társaságok, 10. pont) vonatkozik.

17. A hozzáadottérték-adóról szóló, 1994. évi törvény rendelkezései e szervezetek meghatározásánál a pénzügyi szolgáltatásokról és pénzpiacokról szóló, 2000. évi törvény (Financial Services and Markets Act 2000, a továbbiakban: FSMA) 236. és 237. cikkére utalnak. A 85/611 irányelvet az FSMA ültette át a nemzeti jogba. A Pénzügyi Szolgáltatások Felügyelete (Financial Services Authority) által kibocsátott Collective Investment Schemes Sourcebook (a kollektív beruházási formákra vonatkozó szabályok, a továbbiakban: CIS-szabályok) további rendelkezéseket tartalmaz. Végül befektetési társaságokra vonatkozó speciális előírásokat tartalmaznak még a nyílt végű befektetési társaságokra vonatkozó, 2001. évi szabályok (Open-Ended Investment Companies Regulations 2001, a továbbiakban: OEIC-szabályok).

18. A CIS-szabályok további feladatokat írnak elő, amelyek az irányelvek szerinti kötelezettségeket egészítik ki a letétkezelő, valamint a letéteményes [„trustee"] vonatkozásában. E szabályozások központjában a fogyasztók, valamint a befektetők érdekeinek védelme áll. A kérdést előterjesztő bíróság a következő feladatokat nevezi meg részletesen:

1) A letéteményes az alapkezelővel történt egyeztetés után engedélyezhet a tájékoztatóban kisebb változtatásokat (beleértve azokat a változtatásokat is, amelyek a befektetési célokat érintik);

2) az alapkezelő utasításai alapján, az alapkezelő utasításának megfelelően befektetési jegyeket kell kibocsátania;

3) közölnie kell a kétségeit az alapkezelővel, és vissza kell utasítania a befektetési jegyek kibocsátását vagy visszaváltását, ha azon a véleményen van, hogy a kibocsátás vagy visszaváltás kibocsátási korlátozásba ütközik, vagy az nem a befektetők érdekét szolgálja;

4) különleges körülmények felmerülése esetén felhatalmazhatja vagy utasíthatja az alapkezelőt, hogy függessze fel a befektetési jegyek kibocsátását, visszaváltását, eladását vagy felosztását;

5) megfelelő gondossággal kell meghatároznia azt, hogy ha a befektetési jegyek kibocsátásának az ellenértékét nem készpénzben szolgáltatják, az alkalmas-e a már meglévő vagy a potenciális befektetők megkárosítására;

6) érvénytelenítheti azon befektető befektetési jegyeit, aki a tartozásait nem fizeti ki az alapkezelőnek vagy a letéteményesnek;

7) nyilvántartást kell vezetnie a befektetőkről;

8) összehívhatja a befektetők gyűlését;

9) meg kell hallgatni őt abban a kérdésben, hogy befektetési célból az Európai Unión kívül mely piacok kerülhetnek szóba;

10) meg kell fontolnia, hogy az alapkezelő által indítványozott „stock lending transactions" feltételei elfogadhatók-e, és gondoskodnia kell arról, hogy ezen ügyletek megkötése előtt a megfelelő kiegészítő biztosítékok nyújtása megtörténjen;

11) engedélyezi a tőzsdén kívüli származtatott ügyletek feltételeit;

12) hozzájárulhat olyan jogok alapkezelő általi gyakorlásához, amelyek az engedélyezett befektetési alapok befektetésével függnek össze (például a jegyzési jogosultságra való feliratkozás joga), ha a joggyakorlás különben az eszközök mértékére vonatkozó korlátozásokba ütközne;

13) az alapkezelővel történt egyeztetés után eldöntheti, hogy gyakorolni kívánja-e a befektetett tőkéhez kapcsolódó azon jogot, amely az alapkezelő vagy társtulajdonosai által kezelt vagy egyéb módon felügyelt más kollektív befektetési programok befektetési jegyeiből áll, vagy valamely „feeder fund" befektetett tőkéjéhez tartozó engedélyezett befektetési alap befektetési jegyeiből, amelyeket az alapkezelő vagy egyik társtulajdonosa kezel, vagy egyéb módon felügyel;

14) a szükséges gondossággal eljárva biztosítania kell, hogy az alapkezelő a „dilution levy" és Stamp Duty Reserve Tax összegére vonatkozó céltartalékok képzése során minden fontos szempontot figyelembe vegyen;

15) az alapkezelő utasítására felveheti az alap számára szükséges külső hiteleket;

16) intézkedéseket kell tennie annak biztosítására, hogy a befektetési jegyek árfolyamának meghatározásához szükséges megfelelő eljárásokat és módszereket megfelelően határozzák meg, és hogy megfelelő nyilvántartásokat vezessenek;

17) az alap eszközeivel folytatott kereskedelem során várható érdekellentétek esetén független értékbecslőt kell kiválasztania vagy jóváhagynia;

18) az alapkezelő kérésének megfelelően a CIS-szabályokban előírtaktól eltérő devizaárfolyamot is engedélyezhet a vagyon értékeléséhez, amelyet egyébként más pénznemben és más vagyonértékelési módszer szerint értékelnének;

19) az alapkezelővel történt egyeztetés után dönthet arról, hogy a bevétel éves felosztását nem hajtja végre, ha meggyőződése szerint a felosztás utáni érték átlagban nem érné el a 10 £-ot;

20) a *trust*-okat szabályozó jognak megfelelően döntenie kell arról, hogy a kölcsönt érintő kamatok és törlesztések a befektetett tőkéből kerüljenek-e kifizetésre, illetve a befektetett tőkét érintő adók és közterhek a tőkeszámláról vagy a bevételi számláról kerüljenek kifizetésre;

21) ha valamely engedélyezett befektetési alap több különböző osztályba tartozó befektetési jeggyel rendelkezik, és a befektetési jegy tulajdonosa kéri befektetési jegyeinek egy másik osztályba történő átalakítását, akkor az alapkezelő dönt arról, hogy az új osztályba átalakított befektetési jegyekből mennyit bocsásson ki a befektető számára, azonban előtte konzultálnia kell a letéteményessel;

22) ha a befektetési jegy tulajdonosa a befektetési jegyek visszaváltását vagy érvénytelenítését kéri, akkor az alapkezelő intézkedhet arról, hogy az érintett befektetési jegyeket készpénzfizetés helyett az alap eszközeinek egy része ellenértékeként váltsák vissza. Ezekben az esetekben a letéteményessel kell konzultálni az átruházandó befektetett tőke meghatározásával kapcsolatban;

23) a letéteményes követelheti az alapkezelőtől, hogy a tulajdonát elidegenítse (vagy tulajdont szerezzen), ha az alapkezelő által teljesített bizonyos értékesítés vagy vétel a CIS-szabályok alapján biztosított jogosultságokat túllépi, vagy ha a letéti megállapodások a tulajdont igazoló okiratok szempontjából nem megfelelőek;

24) a letéteményesnek hozzá kell járulnia azon befektetési jegyek számának a megváltoztatásához, amelyeket kibocsátanak vagy érvényteleníteneк, hogy kiigazítsa az alapkezelő „boxában"[8] tartott befektetési jegyek számával kapcsolatos tévedéseket;

25) haladéktalanul értesítenie kell az FSA-t, ha a CIS-szabályokban foglalt szabályok súlyos megsértését észleli;

26) bizonyos körülmények között írásos nyilatkozattal felmondhat az alapkezelőnek, például ha az alapkezelő ellen csődeljárás indul, vagy vagyonfelügyelőt neveznek ki, vagy „ha a letéteményes kellő és alapos okból azon a véleményen van, és ezt írásban kifejti, hogy az alapkezelő leváltása a befektetésijegy-tulajdonosok érdekében kívánatos". Az alapkezelőnek történt felmondást követően a letéteményesnek új alapkezelőt kell kijelölnie;

27) hozzá kell járulnia ahhoz, ha az alapkezelő egy másik alapkezelő javára le kíván mondani.

8 – A „box" azon, a befektetési alapba tartozó részvényeket jelöli, amelyeket az alapkezelő társaság saját maga birtokol.

19. Egy befektetési társaság letétkezelője (*depositary*) számára a CIS-szabályok nagyrészt azonos kötelezettségeket írnak elő, azonban itt az ellenőrzés és az együttműködés az ACD-re vonatkozik. Ezenkívül náluk nem alkalmazandók a *unit*-ok kibocsátásával kapcsolatos feladatok.

III – Tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

20. Az Abbey National plc (Abbey National), az alapeljárás felperese a HÉA megállapítása céljából számos leányvállalatával együtt csoportot alapított Abbey National's VAT Group néven. A csoport tagjai a következők: Abbey National Unit Trust Managers Limited (ANUTM), Scottish Mutual Investment Managers Limited (SMIM), Abbey National Asset Managers Limited (ANAM) és Inscape Investments Limited (Inscape). Ezek a társaságok az ÁÉKBV-k alapkezelői.

21. Ezen ÁÉKBV-k letéteményesei (letétkezelői) a következők: Clydesdale Bank plc (a továbbiakban: CB), Citicorp Trustee Company Limited (a továbbiakban: CTCL), valamint a HSBC Bank plc (a továbbiakban: HSBC). Letétkezelési tevékenységükért általános letéti díjat és ezenfelül HÉÁ-t számítanak fel. Ez a díj nem foglalja magában a letéti őrzés (*custodian*) tevékenység ellenértékét. A CB és a HSBC ezekért külön díjakat számol fel. A CTCL ezt a feladatot nem saját

maga végzi, hanem azzal harmadik személyt bíz meg. Az Abbey National a letéti díjat terhelő HÉA felszámítását kifogásolja, mert a letéteményesi tevékenységet a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának értelmében adómentes tevékenységnek tekinti.

22. Az Inscape Investment Fund nyílt végű befektetési társaság, amelynek ACD-je az Inscape, ugyancsak keresetet nyújtott be, amelyben vitatta, hogy HÉA terheli a letétkezelőjének, a CTCL-nek a szolgáltatásait. Ennek során a vita itt sem a szűk értelemben vett letéti őrzés feladatainak az ellenértékére vonatkozik, amelyeket nem a CTCL végez, hanem amellyel általános al-letéteményest (*global sub-custodian*) bízott meg. Az al-letéteményes a szolgáltatásaiért közvetlenül az Inscape-től részesül külön díjazásban.

23. Az Inscape azon feladatai közül, amelyek elvégzésére befektetési társaságként jogszabály kötelezte, néhánnyal a Bank of New York Europe Limitedet (BNYE), majd később a Bank of New Yorkot (BNY) bízta meg. A BNYE és a BNY e szolgáltatásokért HÉÁ-t számlázott ki az Inscape részére. Az Abbey National ezt is kifogásolja.

24. Az Inscape és a BNYE közötti szerződés alapján utóbbinak kell végeznie a társaság könyvelését, tehát többek között a befektetési jegyek jelenértékének a kifizetés összegének és a hozam kiszámítását, az üzleti főkönyvek vezetését, adatok összeállítását a periodikusan megjelenő beszámolók és a számvitel részére, adózási nyilvántartások elkészítését, valamint a bevallások benyújtását a Statisztikai Hivatal és a Bank of England részére. Másrészről a BNYE-nek még további szolgáltatásokat is nyújtania kell, mint például a részalapok megállapítását és értékelését, a számlák egyeztetését és kezelését, a befektetési jegyek kifizetését, valamint az adminisztrációs költségek felbecsülését, amelyeket úgynevezett *dilution levy*-ként a kiváló vagy csatlakozó befektetésijegy-tulajdonosokra hárítanak.

25. A jogvitával foglalkozó VAT and Duties Tribunal, London 2004. március 29-i határozatával előzetes döntéshozatal céljából az EK 234. cikk alapján az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában a »tagállamok által meghatározott befektetési alapok kezelésére« [az angol nyelvű változatban: »the management of special investment funds as defined by Member States«] előírt adómentesség azt jelenti hogy a tagállamok jogosultak meghatározni a befektetési alapok »kezelésének« körébe tartozó tevékenységeket, valamint azon befektetési alapokat, amelyeket megilleti az adómentesség?

2. Amennyiben az első kérdésre adandó válasz nemleges, és a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában szereplő »kezelés« kifejezés autonóm közösségi jogi jelentéssel bír, tekintettel a [...] 85/611 irányelvre, a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti »befektetési alapok kezelésének« körébe tartozó adómentes szolgáltatásoknak minősülnek-e a letétkezelő, illetve a *trustee* által a [85/611] irányelv 7. és 14. cikkének, a nemzeti rendelkezéseknek és az alapokra irányadó szabályoknak megfelelően nyújtott szolgáltatások?

3. Amennyiben az első kérdésre adott válasz nemleges, és a »kezelés« kifejezés önálló közösségi jogi jelentéssel bír, a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában a »befektetési alapok kezelésére« előírt adómentességet alkalmazni kell-e valamely harmadik személy kezelőnek az alapkezelés adminisztrációja körében nyújtott szolgáltatásaira is?"

26. A Bíróság előtti eljárásban az Abbey National, az Egyesült Királyság Kormánya és a luxemburgi kormány, valamint a Bizottság foglalt állást. Álláspontjukat – amennyiben szükséges – a jogi értékelés keretein belül mutatjuk be.

IV – Jogi értékelés

A – *Előzetes észrevételek a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának a befektetési társaságokra történő alkalmazásáról*

27. A befektetési társaságokban a pénzt nagyszámú befektető adja össze, és fekteti be különböző értékpapírokba vagy más eszközökbe, mint például ingatlanba vagy áruba. A befektetők számára ez előnyösebb, mint az értékpapírok közvetlen megszerzése, mivel a kockázat szélesebb körben oszlik meg, és a befektetéseket magasan képzett szakemberek választják ki. Ugyanakkor az ilyen pénzbefektetési szolgáltatásoknak megvan a maguk ára.

28. A befektetési alapok kezelésének díja mentes a HÉA alól. Ez különösen a kisbe-

fektetőknek az ilyen befektetési formákhoz történő hozzáférését kívánja elősegíteni [9] Mivel csekély összegű befektetéssel rendelkeznek, csak korlátozottan van lehetőségük arra, hogy pénzüket széles körben közvetlenül értékpapírba fektessék. Azonkívül gyakran nem rendelkeznek elég ismerettel az értékpapírok összehasonlításához és kiválasztásához.

29. Az adómentesség továbbá arra is szolgál, hogy kiküszöbölje a *külső kezelésű* befektetési alapok és a *saját kezelésű* befektetési társaságok közötti versenytorzulást. [10] A befektetési alapok jogi személyiség hiányában nem kezelhetik saját magukat, ezért külső alapkezelő társaság szolgáltatásait kell igénybe venniük. Az alapkezelő társaságnak a befektetési alap részére nyújtott szolgáltatásai az általános szabályok szerint önmagukban adókötelesek lennének. Ezzel szemben a *saját kezelésű* befektetési társaságoknál a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja alapján alapesetben nem merül fel adóköteles tevékenység, ugyanis az alapkezelői tevékenység vonatkozásában nem áll fenn két önálló adóalany közötti szolgáltatási viszony. A 6. alpontban szereplő adómentesség hiányában tehát a külső kezelésű befektetési alapokat további költségtényező terhelné, amivel hátrányba kerülnének a saját kezelésű befektetési társaságokkal szemben.

30. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja – szó szerinti szövege alapján – ennek megfelelően csak a különleges befektetési alapok (angol fogalmazás szerint: *special investment funds)* kezelésére vonatkozik, és nem említi a saját kezelésű befektetési társaságokat.

31. Ez felveti azt a kérdést, hogy az előírás alkalmazható-e egyáltalán ez utóbbira, ha a kezelésével összefüggő feladatokat kiszervezi. Amennyiben ezt a rendelkezés szó szerinti szövege alapján elutasítjuk, akkor az Abbey National a jelen ügyben csak a *unit trust*-ok [11] vonatkozásában hivatkozhatna az adómentességre, viszont nem tehetné ezt az Inscape Investment Fund szolgáltatásainak vonatkozásában, amely befektetési társaság.

32. Alaposabb vizsgálat alapján azonban csak abban az esetben nem alkalmazható a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja, ha a befektetési társaság kezelését ténylegesen saját maga végzi. Abban az esetben viszont, ha a befektetési társaságok valamely harmadik

9 – Lásd Poiares Maduro főtanácsnok C-8/03. sz. BBL-ügyre vonatkozóan 2004. május 18-án előterjesztett indítványának 2004. október 21-i ítélet, EBHT 2004., I-10157. o.) 26. pontját.

10 – Poiares Maduro főtanácsnok BBL-ügyre vonatkozóan előterjesztett, a 9. sz. lábjegyzetben hivatkozott indítványának 26. pontja.

11 – A 85/611 irányelv 1. cikkének (3) bekezdése szerint a *unit trust*-ok azonosnak minősülnek a kötelmi jogi alapon működő befektetési alapokkal.

személy alapkezelői szolgáltatásait veszik igénybe, akkor ugyanolyan helyzetben vannak, mint a kötelmi jog alapján működő befektetési alapok, és a versenysemlegesség miatt ugyanolyan terjedelemben kellene élvezniük az adómentességet. [12]

33. Amennyiben feltételezzük, hogy a kiszervezett alapkezelői szolgáltatások egyáltalán a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti adómentesség esete alá tartozhatnak, akkor nem tehető különbség aszerint, hogy a szolgáltatásokkal a saját kezelésű befektetési társaság vagy egy befektetési alap alapkezelő társasága bízza-e meg a harmadik személyt. Ha a továbbiakban további korlátozások nélkül a befektetési alapokról van szó, akkor a megállapítások a befektetési társaságokra is megfelelően vonatkoznak.

B – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről*

34. A VAT and Duties Tribunal az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével azt szeretné megtudni, hogy a nemzeti jogra tartozik-e annak meghatározása, hogy mi tekintendő a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti befektetési alapok kezelésének, vagy az a közösségi jogi autonóm fogalma-e.

12 – Így a belga *sociétés d'investissement à capital variable* (SICAV) vonatkozásában ezt a véleményt fogalmazta meg Poires Maduro főtanácsnok BBL-ügyre vonatkozóan előterjesztett, a 9. sz. lábjegyzetben hivatkozott indítványának 8. pontja is.

35. Egyedül az Egyesült Királyság volt ezzel kapcsolatban azon a véleményen, hogy ez a rendelkezés nemcsak a befektetési alapok elismerését, hanem annak meghatározását is a tagállamokra bízza, hogy mit tekintenek befektetési alapok *kezelésének*. Ezzel szemben a többi észrevétellel élő a kezelés fogalmát közösségi jogi fogalomnak tartja.

36. Az állandó ítélkezési gyakorlat alapján a hatodik irányelv 13. cikkében található adómentességek a közösségi jog autonóm fogalmait alkotják, ezért közösségi jogi meghatározást igényelnek. [13] Ez abban az esetben nem érvényes, ha a Tanács az irányelvben a tagállamokra bízta az adómentességi szabályok egyes fogalmainak meghatározását. [14] A jelen esetben nem teljesen világos, hogy a Tanács a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában szereplő adómentesség meghatározásának mely elemeit kívánta átengedni a tagállamoknak.

37. Az Egyesült Királyság által képviselt értelmezést a meghatározás angol nyelvű változata némiképp alátámasztja: „*manage-*

13 – A 348/87. sz., Stichting Uitvöring Financiële Acties ügyben 1989. június 15-én hozott ítélet (EBHT 1989., 1737. o.) 13. pontja, a C-358/97. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2000. szeptember 12-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-6301. o.) 51. pontja és a C-428/02. sz., Fonden Marselisborg Lysthådehavn ügyben 2005. március 3-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-1527. o.) 27. pontja.

14 – A C-468/93. sz. Gemeente Emmen ügyben 1996. március 28-án hozott ítélet (EBHT 1996., I-1721. o.) 24. pontja.

ment of special investment funds as defined by Member States". Hasonlóan a holland változathoz [15], ez a nyelvű változat úgy is értelmezhető, hogy az *„as defined"* nemcsak a *special investment funds*-ra vonatkozik, hanem az egész *management of special investment funds* kifejezésre.

38. Más nyelvi változatok [16] ugyanakkor nem támasztják alá az Egyesült Királyság értelmezését. Ezek inkább arra világítanak rá, hogy a tagállamok egyedül a befektetési alapok elismerésére jogosultak, időközben azonban e jogosultságot a 85/611 irányelv is szabályozza.

39. Ha egy jogi aktus különböző nyelvű változatai eltérnek egymástól, vagy legalábbis eltérő értelmezésekre adhatnak alapot, akkor a kérdéses fogalmat az állandó ítélkezési gyakorlat alapján a szabályozás hátterét képező összefüggéseinek és céljának figyelembevételével kell értelmezni. [17]

40. A hatodik irányelv célja a HÉÁ-ra vonatkozó nemzeti előírások egymáshoz közelítése. Különösen a versenytorzulások kiküszöbölése érdekében kell biztosítani, hogy a Közösségen belül az egyes adómentességek egységesen alkalmazandók. Ez a cél veszélyben forog, ha az adómentességeket az egymástól esetlegesen eltérő nemzeti jogi fogalmak töltik ki. [18]

41. A hatodik HÉA irányelv megalkotásakor, amikor a befektetési alapok jogát a 85/611 irányelv révén még nem harmonizálták, ésszerű volt a befektetési alap meghatározását kivételesen a nemzeti jogra bízni. Ekképpen biztosították ugyanis, hogy az adómentesség csak világosan meghatározott esetekben érvényesül, vagyis olyan befektetési alapok kezelésére, amelyek rendelkeznek a tagállam hatósági engedélyével. Annak meghatározására azonban, hogy mi tekintendő befektetési alapok *kezelésének*, az az általános alapelv érvényes, hogy az adómentességek közösségi jog által meghatározott fogalmakat tartalmaznak.

15 – „Het beheer van gemeenschappelijke beleggingsfondsen, als omschreven door de Lid-Staten."

16 – A következő változatok szolgálhatnak példaként:
ES: la gestión de fondos comunes de inversión definidos como tales por los Estados miembros;
DK: forvaltning af investeringsforeninger, saaledes som disse er fastsat af medlemsstaterne;
DE: die Verwaltung von durch die Mitgliedstaaten als solche definierten Sondervermögen durch Kapitalanlagegesellschaften;
FR: la gestion de fonds communs de placement tels qu'ils sont définis par les États membres;
IT: la gestione di fondi comuni d'investimento quali sono definiti dagli Stati membri.

17 – A C-372/88. sz. Cricket St. Thomas ügyben 1990. március 27-én hozott ítélet (EBHT 1990., 1345. o.) 19. pontja, a C-2/95. sz. SDC-ügyben 1997. június 5-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-3017. o.) 22. pontja és a C-384/98. sz. D.-ügyben 2000. szeptember 14-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-6795. o.) 16. pontja.

18 – Lásd a C-349/96. sz. CPP-ügyben 1999. február 25-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-973. o.) 15. pontját és a 17. sz. lábjegyzetben hivatkozott SDC-ügyben hozott ítélet 52. pontját.

42. Az Egyesült Királyság Kormánya utal arra, hogy a befektetési alapokra vonatkozó egyes nemzeti szabályozások alapján eltérő kezelői feladatok is keletkezhetnek. Ezért a kezelés fogalmának meghatározását a szabályozás által kedvezményezett alapok meghatározásához kell kapcsolni.

43. Ez az érvnek azonban nem lehet helyt adni. Egyrészt a befektetési alapokra vonatkozó nemzeti jogszabályok eltérései nem lehetnek olyan jelentősek, hogy a befektetési alapok kezelésének a HÉA kivetése céljából történő egységes meghatározása közösségi szinten ne lenne lehetséges. Ez annál is inkább így van, mivel időközben a 85/611 irányelv közös szabályozást alakított ki a befektetési alapok számos fajtájára. Másrészt ez éppen annak a szükségességét hangsúlyozza, hogy legalább a kezelés fogalma legyen közösségi szinten egységesen meghatározva, ha már az olyan szervezetek meghatározásánál eltérések adódnak, amelyeket a nemzeti jog befektetési alapként ismer el.

44. Az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti „kezelés" a közösségi jog autonóm fogalma, amelytől a tagállamok nem térhetnek el. [19]

C – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésről

45. A második és a harmadik kérdés egyaránt a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti kezelés fogalmának az értelmezésére irányul, ezért célszerű együttesen vizsgálni őket. A Bíróságtól annak tisztázását kérik, hogy:

– a letétkezelő szolgáltatásai

– és az alapkezelő társaság által harmadik társasághoz kiszervezett adminisztratív tevékenységek

a kezelés fogalma alá tartoznak-e.

19 – Ugyanerre a következtetésre jut Poiares Maduro főtanácsnok a BBL-ügyre vonatkozóan előterjesztett, a 9. sz. lábjegyzetben hivatkozott indítványának 25. pontjában.

46. Az Abbey National és a luxemburgi kormány azon a véleményen van, hogy mindkét esetben a befektetési alap adómentes kezeléséről van szó, mivel az érintett feladatok a befektetési alap működtetése szempontjából nagy jelentőséggel bírnak, és nem pusztán technikai jellegűek. Ebben az összefüggésben különösen a befektetési társaságok és a letétkezelők feladatainak a 85/611 irányelvben és a nemzeti jogban található meghatározására utalnak.

47. Ezzel szemben az Egyesült Királyság Kormánya és a Bizottság a kezelés fogalmának szűkebb értelmezését vallja. E szerint az csak olyan tevékenységekre vonatkozik, amelyek közvetlen kihatással vannak a befektetési alapok eszközeinek és forrásainak állományára, tehát a tényleges befektetési döntésekre, viszont az nem terjed ki a letétkezelő olyan szolgáltatásaira, mint a kiszervezett könyvelési és számviteli feladatok.

48. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának szó szerinti szövege, különösen magának a kezelésnek a fogalma nem ad pontos felvilágosítást arról, hogy a jelen ügyben vitás szolgáltatások mennyiben tartoznak e rendelkezés alá. Annak vizsgálata sem nyújt további segítséget, hogy az általános nyelvhasználatban vagy különböző jogterületeken mit jelent a kezelés fogalma. [20]

49. Különösen a szabályozás német nyelvű változata veti fel azt az előzetes kérdést, hogy a kiszervezett szolgáltatások egyáltalán adómentességet élvezhetnek-e. A szó szerinti szöveg ugyanis úgy értelmezhető, hogy csak azok a kezelői szolgáltatások tartoznak az adómentesség alá, amelyeket a befektetési társaság maga végez.

1. A szolgáltatások adómentességének nincs korlátja, ha ezeket a befektetési társaság maga végzi

50. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának német szövege szerint az adómentesség csak a befektetési alapoknak a befektetési társaságok általi („durch Kapitalanlagegesellschaften") kezelésére vonatkozik. Itt a befektetési társaság fogalma nincs pontosabban meghatározva, és az sem a 85/611 irányelvben, sem más közösségi jogi aktusban nem található. A német törvényhozásban ezt a fogalmat a befektetési alapok alapkezelő társaságaira használják. [21] Ebből arra lehetne következtetni, hogy az adómentesség személyre vonatkozó elemet tartalmaz, ami azzal jár,

20 – Lásd Poiares Maduro főtanácsnok BBL-ügyre vonatkozóan előterjesztett, a 9. sz. lábjegyzetben hivatkozott indítványának 30. pontját.

21 – Lásd az Investmentgesetz (a befektetésekről szóló törvény) 2. § (1) bekezdését: „[a] befektetési alapok a 85/611/EGK irányelv követelményeinek megfelelően létrejött vagyontömegek, amelyeket alapkezelő kezel", és az Investmentgesetz 6. § (1) bekezdésének 1. mondatát: „Az alapkezelő társaságok hitelintézetek, amelyek tevékenysége a befektetési alapok kezelésére irányul".

hogy az eleve nem vonatkozik olyan kezelői szolgáltatásokra, amelyekkel harmadik személyeket bíztak meg.

51. Ezzel kapcsolatban azonban meg kell jegyezni, hogy a más nyelvű változatok egyike sem tartalmaz valamely, ennek megfelelő olyan kifejezett megfogalmazást, amely egy meghatározott szereplő által végzett kezelésre vonatkozik. [22] Mindenesetre magából a többi változat kezelésre vonatkozó megfogalmazásából *(management, gestion)* ki lehetne következtetni, hogy az adómentesség csak az alap*kezelő* társaság *(managment company, société de gestion)* szolgáltatásaira vonatkozik.

52. Ez azonban ellentmondana annak a világos irányvonalnak, amelyet a Bíróság az adómentességeknek a hatodik irányelv 13. cikke B. részében szereplő más hasonló eseteire vonatkozó ítélkezési gyakorlatában kialakított. Ebben a Bíróság az adott szolgáltatás jellegét és nem a szolgáltatás nyújtójának személyét hangsúlyozta. Az SDC-ügyben hozott ítéletében a Bíróság például megállapította [23]:

„A 13. cikk B. része d) pontjának 3. és 5. alpontja szerinti adómentes tevékenységek esetén a nyújtott szolgáltatások jellege, és nem a szolgáltatás nyújtója vagy címzettje kerül meghatározásra. Ezek a rendelkezések az utóbbiakra ugyanis nem tartalmaznak utalást."

53. Hasonló megállapításokat tartalmaznak a hatodik irányelv 13. cikke B. részének a) pontja szerinti biztosítási ügyletek adómentességére vonatkozó ítéletek is. [24]

54. Az adómentességnek a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontja szerinti esete – ha a teljesen elkülönülő német változattól eltekintünk – ugyanúgy nem tartalmaz semmilyen egyértelmű utalást valamely meghatározott szolgáltatóra vonatkozóan, mint ahogy a 3. és 5. alpont sem. Következésképpen a 6. alpont szerinti adómentesség alkalmazása a jelen ügyben vitatott szolgáltatásokra vonatkozóan nem zárható ki csak azért, mert azokat nem maga az alapkezelő társaság, hanem a letétkezelő, illetve egy könyvelési és számviteli szolgáltatásokra szakosodott harmadik személy végzi. Maguknak a szolgáltatásoknak a jellege alap-

22 – Lásd a 39. sz. lábjegyzetben hivatkozott angol, továbbá a 15. és 16. sz. lábjegyzetben hivatkozott egyéb változatokat.

23 – A 17. sz. lábjegyzetben hivatkozott SDC-ügyben hozott ítélet 32. pontja. Lásd szintén a C-281/91. sz., Muys' en De Winter's Bouw- en Aannemingsbedrijf ügyben 1993. október 27-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-5405. o.) 13. pontját a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 1. alpontjának vonatkozásában.

24 – A 18. sz. lábjegyzetben hivatkozott CCP-ügyben hozott ítélet 22. pontja és a C-240/99. sz. Skandia-ügyben 2001. március 8-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-1951. o.) 41. pontja, valamint a C-8/01. sz. Taksatoringen-ügyben 2003. november 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-13711. o.) 40. pontja. Egyébként a Bíróság itt azt tekintette döntőnek, hogy az adóalany a szolgáltatást szerződéses viszony keretében végezte valamely biztosított számára, úgyhogy nem tartoztak az adómentesség hatálya alá azon harmadik személyek szolgáltatásai, akiket a biztosítás keretében anélkül bíztak meg, hogy a biztosítottal szerződéses jogviszonyban álltak volna„ Ennek a gondolatmenetnek az adómentesség más eseteire történő alkalmazását (Ruiz Jarabo főtanácsnok C-2/95. sz. SDC-ügyre vonatkozóan 1996. július 4-én előterjesztett indítványának (EBHT 1997., I-3017. o.) 31. és azt követő pontjaiban tett javaslata szerint) a Bíróság elutasította. (A 17. sz. lábjegyzetben hivatkozott SDC-ügyben hozott ítélet 39. és azt követő pontjai, különösen az 57. pontja, lásd még ezzel kapcsolatban a Skandia-ügyben hozott ítéletet 35. és azt követő pontjait).

ján kell inkább meghatározni azt, hogy ezek a 6. alpont szerinti adómentes tevékenységek alá tartoznak-e.

55. Azonban nem minden feladatot lehet az adómentes tevékenységek közé sorolni – amelyek adómentesek lennének, ha a befektetési alap alapkezelő társasága vagy a befektetési társaság azokat a saját tevékenységi körében maga végzi –, amennyiben azokat harmadik személyhez kiszervezték.

56. A befektetési alap működtetése során végzendő feladatok a befektetési alapok kezeléséhez elengedhetetlen szakfeladatoktól kezdődően – úgymint az értékpapírok kiválasztása, amelyekbe a befektetők pénzét fektetik – olyan általános tevékenységekig terjednek, amelyek minden kereskedelmi vállalkozásban megtalálhatók, így például a könyvelés, személyzeti igazgatás, számítógépek üzemeltetése vagy irodahelyiségek fenntartása.

57. Amennyiben minden feladatot az alapkezelő társaság vagy a befektetési társaság maga végez el, akkor ezeket összességükben súlypontjuknak megfelelően befektetési alapok adómentes kezelésének kell minősíteni. [25] Az erre nem jellemző mellékszolgáltatások ennek során a főszolgáltatás besorolását osztják. [26] Amennyiben viszont az alapkezelő társaság kiszervez bizonyos feladatokat, akkor e szolgáltatások tekintetében önállóan kell megvizsgálni, hogy azok jellemzők-e a befektetési alap kezelésére, vagy nem. A következőkben ki kell dolgozni, hogy e tekintetben mely kritériumok az irányadók.

2. Általános megfontolások a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában található kezelés fogalmának értelmezéséhez

58. A Bíróság eddig még nem foglalt állást a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának értelmezése kérdésében. Ugyanakkor itt is fel kell hívni a figyelmet arra az általános megállapításra, hogy a hatodik irányelv 13. cikke szerinti adómentességeket leíró fogalmakat szűken kell értelmezni, mivel azok kivételt képeznek azon alapelv alól, miszerint minden, az adóalany által ellenszolgáltatás fejében végzett ügylet HÉA-köteles. [27] Az az alapelv is érvényesül, amely szerint az adómentességek fogalmait a szabályozás hátterét képező összefüggéseinek és céljának figyelembevéte-

25 – Önmagukban azokat a szolgáltatásokat, amelyeket egy alapkezelő társaság különálló főszolgáltatásként nyújt a befektetési alap kezelése mellett, így például a harmadik személyek részére nyújtott bizonyos tanácsadási szolgáltatásokat, a HÉA-kötelezettség szempontjából külön kell megítélni.

26 – A 173/88. sz. Henriksen-ügyben 1989. július 13-án hozott ítélet (EBHT 1989., I-2763. o.) 14–16. pontja, a C-308/96. és C-94/97. sz., Madgett és Baldwin egyesített ügyekben 1998. október 22-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-6229. o.) 24. pontja és a 18. sz. lábjegyzetben hivatkozott CCP-ügyben hozott ítélet 30. pontja.

27 – A 13. sz. lábjegyzetben hivatkozott Stichting Uitvoering Financiële Acties ügyben hozott ítélet 13. pontja, a 17. sz. lábjegyzetben hivatkozott SDC-ügyben hozott ítélet 20. pontja és a 24. sz. lábjegyzetben hivatkozott Taksattoringen-ügyben hozott ítélet 36. pontja.

lével kell értelmezni [28], valamint az értelmezésnek meg kell felelnie az egész HÉA-rendszer alapjául szolgáló adósemlegesség elvében foglalt követelményeknek. [29]

59. Poiares Maduro főtanácsnok a BBL-ügyre vonatkozóan előterjesztett indítványában a következő kritériumokat dolgozta ki a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjába tartozó, főtevékenységhez kapcsolódó tevékenységek és az e rendelkezés alá nem tartozó, járulékos tevékenységek elhatárolására. Azok a tevékenységek tartozhatnak az adómentesség alá,

„amelyek szorosan kapcsolódnak az alapok hasznosításához, azaz a befektetési politika meghatározásához, az eszközök vásárlásához és eladásához. Ha nem is korlátozódnak a döntéshozatalra, az adómentes ügyleteknek legalább közvetlen szerepet kell játszaniuk az értékpapírokkal folytatott kereskedelmi ügyletekben. Ahhoz, hogy az adómentesség alkalmazható legyen, meg kell állapítani, hogy a kérdéses szolgáltatások valóban elválaszthatatlanok-e a hatodik irányelv által kifejezetten adómentesnek nyilvánított ügyletektől. Ezzel szemben az alapok szó szoros értelemében vett kezelésétől könnyen elválasztható szolgáltatásokat HÉA-kötelesnek kell tekinteni". [30]

60. A fenti főtanácsnok véleménye szerint az az irányadó, hogy a vitatott szolgáltatások közvetlenül kihatnak-e az alap pénzügyi helyzetére, és ezáltal a pénzügyi kockázatok értékelésére, illetve döntő befolyást gyakorolnak-e a befektetési döntésekre. Nem ez volt a helyzet a BBL-ügyben vita tárgyát képező, e bank által befektetési társaságok (SICAV) részére végzett szolgáltatási, tájékoztatási és tanácsadó-tevékenységek esetén.

61. A főtanácsnok megállapításainak kiindulópontját a Bíróság a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 3. és 5. alpontjában található adómentességekre vonatkozó ítélkezési gyakorlata adta. Így a Bíróság különösen a SDC-ügyben hozott ítéletében megállapította, hogy a kérdéses tevékenységeknek – átfogóan értékelve – önálló egységet kell alkotniuk, jellemzőnek kell lenniük az adómentes tevékenységekre, és annak lényegéhez kell tartozniuk. [31] Ennek kapcsán a Bíróság az átutalási forgalomnak a 3. alpontban, valamint az értékpapír-kereskedelemnek az 5. alpontban rögzített adómentessége tekintetében döntőnek tartotta, hogy a szóban forgó tevékenységek a jogi és pénzügyi helyzet változását eredményezik. [32]

62. Kérdéses ugyanakkor, hogy a Bíróság megállapításait mennyiben lehet – amint azt Poiares Maduro főtanácsnok javasolta –

28 – Lásd a 17. sz. lábjegyzetben szereplő hivatkozásokat.

29 – A C-45/01. sz., Christoph-Dornier-Stiftung ügyben 2003. november 6-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-12911. o.) 42. pontja.

30 – A 9. sz. lábjegyzetben hivatkozott BBL-ügyre vonatkozóan előterjesztett főtanácsnoki indítvány 33. pontja. A Bíróság a C-8/03. sz. BBL-ügyben 2004. október 21-én hozott ítéletében (EBHT 2004., I-10157. o.) nem foglalkozott a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának az értelmezésével.

31 – A 17. sz. lábjegyzetben hivatkozott SDC-ügyben hozott ítélet 66. és 68. pontja, valamint a C-235/00. sz. CSC-ügyben 2001. december 12-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-10237. o.) 25. pontja.

32 – A 17. sz. lábjegyzetben hivatkozott SDC-ügyben hozott ítélet 53., 66. és 73. pontja, valamint a 31. sz. lábjegyzetben hivatkozott CSC-ügyben hozott ítélet 26–28. pontja.

a 6. alpont szerinti, a befektetési alapok kezelésének adómentességére vonatkoztatni, és az milyen következményekkel jár azon szolgáltatások tekintetében, amelyről a kérdést előterjesztő bíróságnak a jelen ügyben döntenie kell.

63. Azon a véleményen vagyok, hogy a tevékenységeknek önálló jellegűeknek kell lenniük – azaz önálló egységet kell alkotniuk –, valamint az adómentes tevékenységekre jellemzőnek és annak lényegéhez tartozónak kell lenniük ahhoz, hogy a 6. alpont szerinti adómentesség alá eshessenek. Ugyanakkor a jogi és pénzügyi helyzet változására vonatkozó szempont – amelyet a Bíróság a 3. és 5. alpont szerinti tevékenységekkel összefüggésben kidolgozott – nem döntő a tekintetben, hogy a 6. alpont szerinti adómentes tevékenységekről van-e szó.

64. A 3. alpont szerinti tevékenységek a fizetési és átutalási forgalomra, valamint az ezekhez hasonló ügyletekre, míg az 5. alpont szerinti tevékenységek az értékpapír-kereskedelmi tevékenységekre vonatkoznak. Az adómentesség mindkét esete tehát bizonyos pénzügyi ügyletekre vonatkozik. Éppen ezért helyénvaló, hogy a jogi és pénzügyi helyzet megváltozását döntő kritériumként tekintsük, mivel ilyen ügyletekről csak akkor beszélhetünk, ha azok ténylegesen a helyzet megfelelő változásához vezettek.

65. A 6. alpont szerinti kezelés fogalma általánosabb, és nem konkrét ügyletekre vonatkozik. Ugyan a befektetési alapok kezelése keretében biztosan végeznek ilyen típusú tranzakciókat, ez azonban nem szükségszerű. Hosszú távú befektetési stratégiák keretében vagy bizonyos alaptípusok, mint például az ingatlanbefektetési alapok esetén szintén elképzelhető, hogy hosszú időszakon keresztül csak piac megfigyelése történik, és nem eszközölnek új befektetéseket. Ugyanakkor ebben az időtartamban is felmerülnek olyan feladatok, amelyek a befektetési alap kezeléséhez tartoznak.

66. Amennyiben az adómentességet azokra a tevékenységekre szűkítenénk le, amelyek kihatással vannak a portfólió összetételére, akkor a befektetési alap tevékenységeinek csak egy csekély része lenne adómentes. Ezzel azonban a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának gyakorlati hatását vonnánk kétségbe. A gyakorlatban ugyanis e tevékenységek jelentős részét teszik ki a befektetési alapok működetése során végzett olyan tevékenységek, mint amelyek a jelen ügyben felmerültek. A kezelés fogalmának túl szűk értelmezése ezenkívül ahhoz vezetne, hogy kevésbé vonzóvá tenné a résztevékenységek kiszervezését, és ezzel megnehezítené a gazdaságilag ésszerű munkamegosztást.

67. A 6. alpont szerinti adómentesség alá tartozás szempontjából egyedül az a döntő,

hogy az adott tevékenység önálló jellegű-e, valamint az a befektetési alapok kezelésére jellemző-e, és annak lényegéhez tartozik-e. Ezeket a kritériumokat a rendelkezés céljainak és a 13. cikk B. részének d) pontjában a hasonló tevékenységek tekintetében megállapított adómentességekkel való rendszertani összefüggés figyelembevételével kell az adott ügyben meghatározni. Ezenkívül meg kell vizsgálni, hogy a 85/611 irányelvnek milyen jelentősége van e tekintetben.

– A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti adómentesség céljai és rendszertani összefüggése

68. A befektetési alapok kezelésével összefüggően a tevékenységek adó alóli mentesítésének célja többek között az, hogy megkönnyítse a kisbefektetők számára a befektetési alapokba történő pénzbefektetést. [33] E cél elérése érdekében a befektetési alapok kezelési díjának adómentesnek kell lennie. Amennyiben ez az adómentesség nem létezne, akkor a befektetési alapokba fektető befektetésijegy-tulajdonosok adózási szempontból nagyobb terhet viselnének, mint azok a befektetők, akik közvetlenül fektetik be a pénzüket részvényekbe vagy más értékpapírokba, és nem veszik igénybe alapkezelő szolgáltatásait.

69. A befektetési formák közötti egyenlő adójogi bánásmódot úgy lehet helyreállítani – ahogy azt a HÉA semlegességi alapelve is megköveteli –, hogy a befektetési alapok befektetései nem kerülhetnek előnyösebb helyzetbe, mint a közvetlenül értékpapírokba történő befektetések. Mivel az 5. alpont szerinti adómentesség nem vonatkozik az értékpapírok letéti őrzésére és kezelésére, ezért az ennek megfelelő tevékenységeknek adókötelesnek kell lenniük, ha ezeket a befektetési alapok részére harmadik személy nyújtja.

70. Figyelemmel kell lennie azonban arra, hogy az 5. és a 6. alpontban szereplő kezelés fogalma nem azonos jelentéssel bír. [34] Mint ahogy a Bíróság a CSC-ügyben hozott ítéletében kifejtette, a letéti őrzés és kezelés alá az 5. alpont szerint „olyan adminisztratív jellegű szolgáltatások tartoznak, amelyek a felek közötti jogi és pénzügyi helyzetet nem változtatják meg". [35]

71. A gyakorlatban az 5. alpontban szereplő, a letéti őrzésre és kezelésre vonatkozó kivétel elsősorban a letéti őrzést végző bankokra vonatkozik. Az értékpapírok őrzése mellett kezelési tevékenységük elsősorban technikai folyamatok elvégzéséből, mint például letétszámla-kivonatok készítéséből, osztalékbeszedésből, a részvényesek és részvénytársaságok közötti információtovábbításból, valamint forrásadók befizetéséből és adóigazolások kiállításából áll.

33 – Lásd a fenti 27. és az azt követő pontot.

34 – Lásd Poiares Maduro főtanácsnok BBL-ügyre vonatkozóan előterjesztett, a 9. sz. lábjegyzetben hivatkozott indítványának 38. pontját.

35 – A 31. sz. lábjegyzetben hivatkozott CSC-ügyben hozott ítélet 30. pontja.

72. A 6. alpont szerinti befektetési alap kezelése fogalom teljesen más jelentéssel bír. A későbbi vizsgálat megelőlegezése nélkül elmondható, az alapkezelő szerepe azon pénzbefektetőéhez hasonlítható, aki közvetlenül fektet be értékpapírokba. A kezelés itt tehát nem korlátozódik tisztán technikai folyamatokra, amelyeket általában a letéteményes bank végez el, hanem a pénz befektetése során meghozandó döntéseket is magában foglalja. Ez kiegészül azzal a befektetési jegyek visszavásárlására, értékesítésére és visszavonására vonatkozó feladatokkal, beleértve az ezekkel kapcsolatos adminisztratív feladatokat is (a befektetési jegyek értékének a megállapítása, könyvelés és a fizetések).

– A 85/611 irányelv a befektetési alap kezelése hatodik irányelv szerinti fogalmának értelmezése szempontjából való jelentőségéről

73. A 85/611 irányelv a tagállamoknak az egyes befektetési alapokra és befektetési társaságokra vonatkozó jogát harmonizálja. Az ÁÉKBV-k engedélyezésére és ezek befektetési politikájára vonatkozó előírások mellett az alapkezelő társaságok és letétkezelők kötelezettségeire vonatkozó szabályok is a 85/611 irányelv lényeges részét képezik. Különösen a II. melléklet, amelyre az 5. cikk (2) bekezdése is hivatkozik, tartalmazza azon feladatok nem kimerítő felsorolását, amelyek az irányelv szempontjából „a befektetési alapok és a befektetési társaságok kezelése körébe tartozó feladatoknak" minősülnek. Ebből a szabályozásból következtetéseket lehet levonni a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának értelmezéséhez.

74. Alapvetően kívánatos a cél, hogy a különböző jogi aktusok azonos fogalmait egységesen értelmezzük. Éppen a hatodik irányelv autonóm fogalmainak értelmezése során jelentős segítséget nyújt az olyan ágazatokra vonatkozó különös közösségi jogi szabályozások figyelembevétele, amelyekbe az adóztatott tevékenységek tartoznak. Ugyanis magából a hatodik irányelvből nehezen vezethető le az irányelv meghatározatlan jogi fogalmainak a tartalma.

75. A Bíróság a BBL-ügyben hozott ítéletében már hivatkozott a 85/611 irányelv fogalommeghatározásaira abban a kérdésben, hogy valamely SICAV tevékenysége a hatodik irányelv értelmében gazdasági tevékenység-e.[36] Hasonló hivatkozások az adómentességeknek a hatodik irányelv 13. cikkében foglalt más eseteivel kapcsolatban is megtalálhatók. A hatodik irányelv 13. cikke B. részének a) pontjában található biztosítási szolgáltatások fogalmát például a Bíróság a közvetlen biztosításokról szóló 73/239/EGK irányelvre hivatkozva értelmezte.[37] Mischo

36 – A 30. sz. lábjegyzetben hivatkozott BBL-ügyben hozott ítélet 42. pontja.

37 – A 18. sz. lábjegyzetben hivatkozott CCP-ügyben hozott ítélet 18. pontja.

főtanácsnok a biztosítási ügynök meghatározásához az adómentesség ugyanezen esete tekintetében az e foglalkozási csoportra vonatkozó irányelvekre [38] utalt. [39]

76. Poiares Maduro főtanácsnok azonban nem értett egyet azzal, hogy a 85/611 irányelvben szereplő, a kezeléssel összefüggő feladatok meghatározását a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának értelmezéséhez használják, mert szerinte a két szabályozás tárgya különböző. [40]

77. A Bíróság ezzel az érveléssel már a gyakorlatban is elutasította, hogy a hatodik irányelv értelmezésének keretében más jogszabályokra hivatkozzanak. Így azt sem tartotta megfelelőnek, hogy a hatodik irányelv 13. cikke A. része (1) bekezdésének c) alpontjában szereplő orvosi szolgáltatások fogalmát az orvosok szabad mozgásáról szóló irányelvben szereplővel megegyező jelentéssel ruházza fel [41] [42].

78. A 85/611 irányelv célja a befektetési alapokra vonatkozó egységes szabályozás kialakítása. Az irányelv a befektetők védelmének egyidejű biztosítása mellett harmonizálni kívánja a versenyfeltételeket, és ki kívánja küszöbölni a befektetési jegyekkel történő határokon átívelő kereskedelem akadályait. [43] A 2001/107 irányelv [44] által beiktatott, az alapkezelő társaságok tevékenységeire vonatkozó újabb rendelkezések (beleértve a II. mellékletet is) ki kívánják terjeszteni a harmonizációt. Minél pontosabban határozzák meg ennek kapcsán a 85/611 irányelvben az alapkezelői feladatokat, annál teljesebb lesz a jogharmonizáció.

79. Bizonyos ellentét feszül a 85/611 irányelv ezen iránya és azon kötelezettség között, miszerint a hatodik irányelvnek a HÉA-mentességet szabályozó rendelkezéseit – a jelen esetben a befektetési alap kezelésének fogalmát – szűken kell értelmezni. A két jogi aktus előírásait azonban összhangba lehet hozni, ha a 85/611 irányelv II. mellékletében szereplő fogalmakat nem a befektetési alap kezelési szolgáltatásainak meghatározásaként értelmezzük, hanem az alapkezelő társaságok tipikus feladatainak a leírásaként. [45] E megközelítés elég teret hagy ahhoz, hogy a 85/611 irányelv II. mellékletében említett kezelői feladatokat a hatodik irányelv keretében csupán a befektetési alap kezelésére vonatkozó tevékenység létezésére utaló jel-

38 – A biztosítási ügynökök és alkuszok (korábbi ISIC 630 csoport) tevékenységével összefüggésben a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadságának tényleges gyakorlását elősegítő intézkedésekről és különösen az említett tevékenységekre vonatkozó átmeneti intézkedésekről szóló, 1976. december 13-i 77/92/EGK tanács irányelv (HL 1977. L 26., 14. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 46. o.).

39 – A C-8/01. sz. Taksatorringen-ügyre vonatkozóan 2002. október 3-án előterjesztett főtanácsnoki indítvány (EBHT 2003., I-13711. o.) 88. és azt követő pontjai. A Bíróság nyitva hagyta azt a kérdést, hogy mennyiben lehet hivatkozni a 77/92 irányelvre, mindazonáltal megvizsgálta ennek az irányelvnek a rendelkezéseit (az ítélet 45. pontja).

40 – A BBL-ügyre vonatkozóan előterjesztett, a 9. sz. lábjegyzetben hivatkozott főtanácsnoki indítvány 39. pontja.

41 – Az orvosok szabad mozgásának elősegítéséről, illetve az orvosi oklevelek, bizonyítványok és képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok kölcsönös elismeréséről szóló, 1993. április 5-i 93/16/EGK tanácsi irányelv (HL L 165., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 86. o.).

42 – A C-212/01. sz. Unterpertinger-ügyben 2003. november 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-13859. o.) 37. pontja.

43 – Lásd az első, a második és a harmadik preambulumbekezdést.

44 – Hivatkozás a 7. sz. lábjegyzetben.

45 – Lásd ebben az értelemben a Bizottság javaslatát is (COM(98) 451 végleges, 8. o.).

ként vegyék figyelembe. Ezzel ugyanakkor szükség szerint figyelembe lehet venni a kivételeket tartalmazó rendelkezések szűkebb értelmezésére vonatkozó előírást.

80. Amennyiben a 85/611 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének és II. mellékletének szabályait a befektetési alap kezelésének a hatodik irányelvre is érvényes átfogó meghatározásaként értelmeznénk, akkor a letéteményes szolgáltatásait ez a fogalom eleve nem foglalná magában. Ugyanis ezek feladatait a 85/611 számú irányelv 7. és 14. cikke önállóan szabályozza.

81. Az alapkezelő társaság és a letétkezelő feladatainak szigorú különválasztása megfelel a 85/611 irányelv sajátos céljainak és rendszerének.[46] A II. melléklet tartalmazza e szereplők egyikének, mégpedig az alapkezelő társaságnak a feladatait, anélkül hogy nyilatkozna a letétkezelő feladatainak besorolásáról. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja ezzel szemben általánosságban vonatkozik befektetési alap kezelésére, anélkül hogy az egyes szereplők között különbséget tenne.[47] Ennyiben a hatodik irányelvben szereplő kezelés fogalom a 85/611 irányelv II. mellékletében szereplő meghatározásnál tágabb, és elvben azt is lehetővé teszi, hogy a letétkezelő tevékenységét is kezelésként értelmezzék.

82. Ugyanakkor az Egyesült Királyság Kormánya joggal jegyzi meg, hogy a 85/611 irányelv nem vonatkozik a befektetési alapok bizonyos olyan formáira,[48] amelyekre azonban a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja igen. Ez a körülmény nem zárja ki a 85/611 irányelv figyelembevételét annak a kérdésnek a megválaszolása során, hogy a mely tevékenységek jellemzők befektetési alap kezelésére, és melyek tartoznak annak lényegéhez. Ugyanis az alapeljárásban érintett alapok, valamint befektetési társaságok a 85/611 irányelv hatálya alá tartoznak.

– Közbenső következtetés

83. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti, a befektetési alap kezelése fogalomba olyan szolgáltatások is beletartoznak, amelyeket nem maga az alapkezelő társaság végez. Az, hogy a kiszervezett tevékenységet ebben az értelemben vett kezelésnek lehet-e tekinteni, nem attól függ, hogy az érintett tevékenység kihat-e az

46 – Lásd ehhez alább a 85. és az azt követő pontokat.

47 – Lásd ehhez fentebb az 50. és az azt követő pontokat.

48 – A 85/611 irányelv például nem vonatkozik a zárt végű alapokra, és azokra az alapokra, amelyek nem értékpapírokba fektetnek.

alap befektetési politikájára. Az adómentességet azon célokra figyelemmel kell értelmezni, hogy a kisbefektetők részére meg kell könnyíteni a befektetési alapokba történő befektetést, és nem szabad ezt a befektetési formát az egyéb értékpapírokba történő közvetlen befektetéssel szemben hátránnyal sújtani. A hatodik irányelv értelmezésénél tekintetbe lehet venni a 85/611 irányelvet; ugyanakkor a 85/611 irányelv II. mellékletében található kezelői tevékenységekről szóló felsorolás nem tartalmaz az alapkezelésre vonatkozó olyan kimerítő meghatározást, amely változtatás nélkül vonatkoztatható a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjára. Ezzel szemben az a döntő, hogy a harmadik személyhez kiszervezett feladat önálló egységet képez-e, a befektetési alap kezelésére jellemző-e, és annak lényegéhez tartozik-e.

84. E megállapítások alapján azt kell még megvizsgálni, hogy azok a szolgáltatások, amelyekről a kérdést előterjesztő bíróságnak döntenie kell, a befektetési alap kezeléséhez kapcsolódóan adómentes tevékenységnek tekinthetők-e.

3. A letétkezelő tevékenységének besorolásáról

85. Amint azt a Bizottság kifejtette, a letétkezelő az alap és annak ügyvezetője mellett a 85/611 irányelv által a befektetési alapok részére felállított jogi keret harmadik alappillérét képviseli.[49] Feladatai alapvetően abból állnak, hogy őrizze a befektetési alap vagyonát, és ellenőrizze az alapkezelő társaságot. Ennek során kizárólag a befektetők érdekében cselekedhet[50], és velük szemben kötelességszegésért felelősségre vonható.[51] Az irányelv a befektetők védelmében itt bevezette az úgynevezett négyszemköztiség elvét.

86. Ebben az összefüggésben az Abbey National a 2001/107 irányelv (4) preambulumbekezdésére hivatkozott, amely „két főből álló ügyvezetést" *(two-man-management)* említ. Ebből pedig már az következik, hogy a letétkezelő is részt vesz a kezelésben. Az Abbey National részéről azonban tévedés történt. Az idézett preambulumbekezdés ugyanis nem az alapkezelő társaság és a letétkezelő közötti feladatmegosztásra vonatkozik, hanem a 85/611 irányelv 5a. cikke (1) bekezdésének b) pontjában szereplő szabályozásra. Ennek alapján az alapkezelő társaság ügyvezetésének legalább két, elfogadhatóan jó szakmai hírnévvel és tapasztalattal rendelkező személyből kell állnia.

49 – A Bizottság 2004. március 30-i közleménye (COM(2004) 207 végleges) – Az ÁÉKBV-letétkezelőkre vonatkozó tagállami szabályozások és azok lehetséges fejlesztése (2. o., 2. pont).

50 – A 85/611 irányelv 10. cikkének (2) bekezdése és 17. cikkének (2) bekezdése.

51 – A 85/611 irányelv 9. és 16. cikke.

87. A 85/611 irányelv korántsem szabályozza részletesen, hogy mely feladatok tartoznak a letéti őrzés körébe. [52] Ezért e feladatok meghatározásában emellett a nemzeti jog is nagy jelentőséggel bír. A nemzeti jog különösen lehetővé teheti a feladatoknak a letétkezelőtől más al-letétkezelőkhöz történő kiszervezését, anélkül hogy ezáltal a letétkezelő felelősségét megszüntetné. [53]

88. A 85/611 irányelv továbbá nem határoz meg a tagállamok számára minden részletében kötelező előírásokat az alapkezelő társaság és a letétkezelő közötti feladatmegosztásra vonatkozóan. [54] Így például a befektetők nyilvántartásának vezetése a CIS-szabályok szerint a letéteményesre (tehát a letétkezelőre) [55] hárul, habár ezt a feladatot a 85/611 irányelv II. melléklete második francia bekezdésének e) pontja az alapkezelő társasághoz telepíti.

89. Már pusztán ezen okból is a kérdést előterjesztő bíróságnak kell döntenie a letétkezelő alapeljárásban felmerült tevékenységének végleges besorolásáról. A Bíróság az eléterjesztett ténybeli és jogi helyzet alapján pusztán útmutatást tud adni a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában szereplő kezelés fogalmának értelmezéséhez.

90. A fent kidolgozott kritériumokra tekintettel megállapítható, hogy a letétkezelő tevékenysége önálló egészet alkot. Ez már abból is következik, hogy a 85/611 irányelv szerint autonóm, az alapkezelő társaság feladataitól elkülönült feladatokkal rendelkezik.

91. A befektetési alap kezelésének szempontjából is lényeges a tevékenység. A befektetési alapba fektetett pénz a befektetők számára azzal a kockázattal jár, hogy az alapra bízott eszközöket nem használják szabályszerűen, vagy esetleg elsikkasztják. Maga a befektető nincs abban a helyzetben, hogy az alapkezelő tevékenységét felügyelni tudja. Ezért a letéti őrzésnek az alapkezelés egyéb feladataitól történő elkülönítése nagy jelentőségű a pénzbefektetés ilyen formájának a biztonsága, ezáltal a vonzereje szempontjából. Ehhez különösen hozzájárulnak azok a további ellenőrzési funkciók is, amelyeket a letétkezelő az alapkezelő társasággal kapcsolatban gyakorol.

92. Jóllehet a letétkezelő tevékenysége fő szabály szerint nem hat ki a portfólió össze-

52 – Lásd a 49. sz. lábjegyzetben hivatkozott bizottsági közlemény 2.2. pontját (3. o.) és 4.3.2. pontját (8. o.). A Bizottság mindazonáltal további harmonizációt tart szükségesnek, és a II. melléklet 3. pontjában javasolja, hogy a 85/611 irányelv egészüljön ki a letétkezelők feladatainak felsorolásával.

53 – Lásd a 85/611 irányelv 7. cikkének (2) bekezdését és 14. cikkének (2) bekezdését.

54 – Lásd a 49. sz. lábjegyzetben hivatkozott bizottság közlemény II. mellékletének 4.3. pontjában szereplő táblázatot.

55 – Lásd a fenti 18. pont 7. alpontját.

tételére vagy az alap egyéb pénzügyi viszonyaira. Csak akkor van lehetőség a befolyásolásra, ha például a befektetési döntéseket a letétkezelő közbenjárására helyesbíteni kell azért, mert azok a törvény, a szerződés vagy a létesítő okirat előírásaiba ütköznek. Ahogy azonban azt már korábban leszögeztük, a 3. és 5. alpont szerinti adómentességek keretében kialakított kritériumokat nem lenne helyénvaló a jelen ügyben szóban forgó, a befektetési alap kezelésére vonatkozó adómentességre alkalmazni. [56]

93. Elvégre a letétkezelő tevékenysége a befektetési alap kezelésére is jellemző. Azt nem lehet összehasonlítani például a könyvvizsgáló feladataival, aki csak utólag, hosszabb idő elteltével vizsgálja meg a mérlegek helyességét. Ezzel szemben a letétkezelő az ellenőrzési funkciói gyakorlása révén aktív szerepet játszik az alap napi működésében.

94. A tevékenységet nem lehet egyedül az értékpapírok technikai értelemben vett letéti őrzésére korlátozni, amelyet a letéteményes is végez. A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 5. alpontja alapján a tisztán letéteményesi feladatok HÉA-kötelesek. Amennyiben a letétkezelő feladatai lényegüket tekintve azonosak lennének a letéteményes feladataival, akkor a megfelelő szolgáltatások mégis a 6. alpont szerinti adómentesség körébe tartoznának, ami a befektetési alapokba történő pénzbefektetések előnyben részesítéséhez vezetne, szemben a más értékpapírokba történő befektetéssel.

95. Az alapeljárásban érintett letétkezelők egyébként éppen az alapkezelés tisztán technikai feladatait szervezték ki harmadik személyhez. E feladatoknak a HÉA-kötelezettség szempontjából történő minősítése nem képezi vita tárgyát. A technikai értelemben vett kezelés mindazonáltal a letétkezelő jellemző funkciójához tartozik. Még ha a letétkezelő ezzel a feladattal harmadik személyt bízott is meg, a befektetőkkel szemben ő felel a szabályszerű kezelésért és azokért a hibákért, amelyeket ennek során elkövetnek. A letétkezelő nem változtathatja meg tevékenységének súlypontját, így annak adózás szerinti minősítését azáltal, hogy feladatai lényeges részét harmadik személy – a jelen esetben az úgynevezett *global sub-custodians* – felügyelete alá helyezi. Ebben az összefüggésben nem bír jelentőséggel az a tény, hogy a *global sub-custodians* díjazását nyilvánvalóan közvetlenül az alapkezelő társaságtól, nem pedig a letétkezelőtől kapja, amelynek ellenőrzése alatt működik.

96. A kérdést előterjesztő bíróságnak azt kell megállapítania, hogy a letétkezelő valamenynyi feladatának átfogó áttekintése alapján a

56 – Lásd a fenti 63. és az azt követő pontokat.

technikai értelemben vett kezelés fő alkotóelemét képezi-e azon feladatoknak, amelyeket a nemzeti jog általában a letétkezelőre ró. Amennyiben ez a helyzet, úgy a letétkezelő tevékenységét összességében kell HÉA-kötelesnek tekinteni, mert a további feladatok kiegészítő tevékenységekként osztanák a főszolgáltatás minősítését.

97. A CIS-szabályok által a letétkezelőre ruházott széles körű ellenőrzési feladatokra tekintettel inkább valószínűtlennek tűnik az, hogy ezek a feladatok csak kiegészítő tevékenységnek tekintendők, amelyek a technikai értelemben vett kezeléssel szemben másodlagosak. Ehhez még hozzátartozik az is, hogy a technikai értelemben vett kezelés minden további nélkül kiszervezhető, ami nem lenne lehetséges, ha ez a letétkezelő fő feladata lenne.

4. A harmadik személyhez kiszervezett adminisztratív feladatok besorolásáról

98. Az Inscape által a BNYE, illetve a BNY társasághoz kiszervezett feladatok a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti kezelés fogalma alá tartoznak, ha önálló egységet képeznek, az alapkezelésre jellemzőek és annak lényegéhez tartoznak. Végső soron a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megállapítania, hogy az alapeljárásban mennyiben ez a helyzet.

99. A jelen ügyben az a tény szól amellett, hogy a szolgáltatások önálló egységet képeznek, hogy a BYNE/BNY nemcsak különálló kiegészítő tevékenységeket vett át, hanem bizonyos tekintetben egy teljes szolgáltatáscsomagot, ahogy ez a kiszervezett feladatoknak a jelen indítvány 24. pontjában szereplő leírásából kiderül. Az átadott feladatok lényeges részét képezik azoknak a tevékenységeknek, amelyek a 85/611 irányelv II. mellékletében kezelési feladatokként szerepelnek. A BNYE/BNY különösen a befektetési jegyek értékének a megállapításáért és a fizetési forgalom lebonyolításáért felelős. Ezenkívül a számvitel és a jelentéstétel központi feladatait is átveszi.

100. A kiszervezett feladatok némelyike önmagában nem önálló jellegű. A HÉA alóli mentesség szempontjából ennyiben nem elegendő, hogy egy bizonyos feladat a 85/611 irányelv II. mellékletében szerepel. A szükséges önállóság azonban elérhető, ha a

harmadik személy átveszi azon szolgáltatások egészét, amelyek az alapkezelés során felmerülő valamennyi feladat lényeges részét képezik.

101. Az önálló jelleg nemcsak az átruházott feladatok mértékéből adódik, hanem az átruházott tevékenységek belső összefüggéseiből is. Így például az értékmegállapítás fontos eleme az elszámolási nyilvántartások és a jelentések elkészítésének.

102. Ezenkívül néhány körülmény arra utal, hogy a BNYE/BNY-hoz kiszervezett feladatok összességükben a befektetési alap kezelésének a lényegéhez tartoznak, és arra jellemzőek. A befektetési alap lényegében értékpapír-portfólió, amelynek összetétele ugyanúgy változhat, mint a benne található egyes értékpapírok értéke. Ennek megfelelően a befektetési jegyek értéke ebben a portfólióban állandóan ingadozik. Az értéket rövid időközönként újra meg kell állapítani, hogy a befektetési alap jegyeivel kereskedni lehessen. Az értékmegállapítást a kamat- és jutalékbevételek értéknövelő, a kezelési költségek pedig értékcsökkentő tényezőként befolyásolják. Az értékmegállapítással szoros összefüggésben áll a megfelelő nyilvántartások vezetése, amely a számvitel alapjául szolgál a meglévő (és a potenciális) befektetők, valamint a felügyeleti szervek felé. A részalapok megállapításával és kezelésével összefüggő tevékenység is jellemzőnek és lényegesnek tekinthető.

103. Az átruházott feladatok némelyike, így például a fizetési forgalommal összefüggő feladatok, szintén lényeges, azonban a befektetési alap kezelésére nem ugyanolyan mértékben jellemző. Magából abból a körülményből nem lehet a szolgáltatás valamely összetevőjének adómentességére következtetni, hogy az adott összetevő az adómentes tevékenység kifejtéséhez elengedhetetlen. [57]

104. A BNYE/BNY (összes) tevékenységének a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti adómentes tevékenységként történő besorolását nem zárja ki az, hogy néhány résztevékenység nem jellemző a befektetési alap kezelésére. Ezzel szemben az a döntő, hogy a külső szolgáltatók által végzett tevékenységek – összességükben szemlélve – egységesnek tekinthetők, továbbá a befektetési alapok kezelésére jellemzőek, és annak lényegéhez tartoznak. A befektetési alap kezelésére éppen a számos, többé-kevésbé jellemző tevékenységek együttes jelenléte a jellemző.

57 – A 31. sz. lábjegyzetben hivatkozott CSC-ügyben hozott ítélet 32. pontja.

V – Végkövetkeztetések

105. Végeredményben a VAT and Duties Tribunal előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseire a következő válaszokat javasolom.

1. A tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában rögzített „kezelés" kifejezés a közösségi jog önálló fogalma, amelytől a tagállamok nem térhetnek el.

2. A letétkezelő által nyújtott, az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló 85/611 EGK tanácsi irányelv 7. és 14. cikke szerinti szolgáltatások a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja alapján abban az esetben mentesek a HÉA alól,

   – ha önálló egységet alkotnak, a befektetési alapok vagy a befektetési társaságok kezelésére jellemzőek, és annak lényegéhez tartoznak,

– valamint ha e tevékenységek súlypontja nem kapcsolódik a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 5. alpontja szerinti letéti őrzésre és kezelésre vonatkozó tevékenységhez.

3. A harmadik személy alapkezelő által az alapok kezelése során adminisztratív tevékenységként nyújtott szolgáltatások a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja alapján mentesek a HÉA alól, ha azok – átfogóan értékelve – önálló egységet alkotnak, a befektetési alapok vagy befektetési társaságok kezelésére jellemzőek, és annak lényegéhez tartoznak.